

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Poročilo Inšpektorata za delo za leto 1956

(Nadaljevanje)

Dvigala

Dvigalo je naprava, brez katere si moderne tovarne ne moremo misliti. Kljub temu, da je teh naprav zelo veliko v uporabi, pa za varnost obratovanja še danes nimamo veljavnih predpisov. Zaradi pomanjkanja teh predpisov se inšpektorji dela oslanjajo na predpise, veljavne v stari Jugoslaviji, in na osnovi teh ugotavljajo nepravilnosti in nedostatke na obstoječih dvigalih. Ti nedostatki so zelo splošni in se tičejo predvsem nepravilnih vrat, neefektnih zavor, pomanjkljivosti opozorilnih napisov in pri gradbenih dvigalih neprimernih varnostnih ograj.

Ostali stroji

V vseh panogah industrije je zaslediti nešteto strojev, ki nimajo zavarovalnih vrtečih se osov, ki štrljo več kot četrtino svojega premera izven ležišča. Več je tudi primerov, kjer štrlijo iz vrtečih se osov vijaki ali mazilke, kar vse ni zavarovano oziroma izglajeno. Ostale pomanjkljivosti so običajne in splošno znane.

3. Nezadostna zaščita proti požaru in električnemu toku

Več pomanjkljivosti je ugotoviti v pogledu požarne varnosti v manjših podjetjih kakor v večjih podjetjih. Vsa večja podjetja imajo požarno-varnostno službo do precejšnje višine organizirano in imajo tudi vsa gasilna sredstva bolj urejena kakor pa manjša podjetja. V manjših podjetjih se sredstva za gašenje požara zanemarjajo, dogaja se tudi, da zaposleni lopate ali vedra, ki so namenjena za požarno varnost, odnašajo, vodstvo podjetja pa v teh primerih novo namestitvev zanemari. Dogajajo se tudi primeri, da v podjetju tudi ni oseb, ki bi bile poučene o ravnanju z različnimi gasilnimi aparati. Iz tega razloga je Inšpektorat dela posvetil temu vprašanju večjo pozornost in v posebno kritične obrate pri tem vprašanju pritegnil k pregledu tudi poklicne gasilce.

V pogledu nevarnosti od električnega toka je največkrat ugotovljeno, da se poškodovana in razbita stikala in električne napeljave ne zamenjujejo takoj, pač pa se jih pušča nezavarovane v nadaljnjo uporabo. Pri urejanju električne inštalacije je poudariti, da zadovoljivo ureditev tega vprašanja ovira pomanjkanje potrebnega električnega materiala na trgu. Tako ni dobiti trožilnih ali večžilnih električnih kablov, dalj časa ni bilo mogoče nabaviti šuko kontaktov, transformatorjev, ustreznih ročnih električnih svetilk in podobno.

Panoga 115. V Kemični tovarni v Mostah v nekaterih oddelkih ni sodobno urejena po vseh varnost-

nih predpisih električna inštalacija, ker je inštalirana kar po lesenem tramovju. Več je tudi primerov, da so pri stikalih in razvodnih pušah odstranjeni pokrovi.

Panoga 116. V podjetju »Tesnilka« v Medvodah se izdelujejo tesnilne mase s pomočjo trikloretilena. V zadnjem času je dobilo podjetje licenco, ki sloni na spremembi tehnološkega postopka, in sicer s pomočjo bencina, ki je zdravju manj škodljiv, vendar pa požarno nevaren. Zaradi tega bo moralo podjetje glede požarne varnosti podvzeti primerne ukrepe.

Panoga 117. Tovarna »Rog« ima v še ne adaptiranih prostorih električno napeljavo samo provizorično. Ta napeljava je na nekaterih mestih taka, da ogroža nevarnost udara po električnem toku.

V Tovarni kovanega orodja v Kamniku je v kovačnici izpeljana električna napeljava po leseni konstrukciji stropa brez distančnih objemk, zaradi česar je požarna nevarnost povečana.

Panoga 121. Opekarna Draga pri Igu ima obrat lesne žage, ki je proti požaru lahko rečemo nezavarovan. Požarno nevarnost povečuje še neustrezno napeljana električna inštalacija, ki istočasno nudi možnost poškodbe z električnim tokom.

Panoga 122. V lesni industriji predstavlja požarno nevarnost v večini primerov ogrevanje prostorov z navadnimi pečmi. Taki primeri so predvsem v tovarni »Melodija« v Mengšu in v Kombinatnu lesne industrije v Logatcu.

V obratu žage »Marof« je neurejena električna inštalacija, ki stalno predstavlja nevarnost za požar in udar z električnim tokom.

Panoga 124. V tovarni »Rašica« je električna inštalacija pomanjkljiva in je bilo ugotovljeno tudi neurejeno vzemljenje strojev in naprav na električni pogon.

»Induplat« v Jaršah mora zaradi neurejene električne inštalacije izvršiti ponovni pregled vseh elektro naprav in jih urediti po sodobnih predpisih.

Panoga 125. Tovarna »Toko« v Domžalah ima neurejeno požarno-varnostno službo, predvsem v starem objektu, ker nima nameščenih niti osnovnih protipožarnih naprav.

Panoga 130. »Triglav-film« v Ljubljani uporablja na terenu številne elektrotehnične naprave in aparature z lastnimi agregati za snemanje filmov. Ugotovili smo, da so vse te naprave in napeljave v pogledu varnosti proti udaru z električnim tokom zelo pomanjkljive. Razna stikala so razbita in poškodovana, vzemljive, kjer obstajajo, so slabe, v pretežni večini jih pa ni. Delno je prištevati te pomanjkljivosti pomanjkanju električnega ma-

teriala, predvsem raznovrstnih kablov, katerih na domačem trgu ni. Podjetje si je z nabavo teh sredstev iz inozemstva stanje nekoliko izboljšalo.

4. Pomanjkanje navodil in drugih oblik propagande na področju varnosti pri delu

V propagandnem pomenu podjetja za zaščito varnosti pri delu nimajo posebnega interesa. Nekaj je vzrok tudi v tem, ker posebnega propagandnega materiala ni. Zavod za organizacijo dela in proučevanje varnosti pri delu LRS je izdal nekaj serij propagandnih parol in preventivnih plakatov. Inšpektorji dela pri rednih pregledih vršijo stalno propagando za nabavo teh letakov in parol. V zadnjem času si podjetja ne morejo več nabavljati izvlečka iz Splošnega pravilnika o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu, katerega morajo po čl. 3 navedenega pravilnika imeti na vidnih mestih po vseh objektih izoženega. Podjetja večkrat tudi sprašujejo za zgoraj navedeni pravilnik v celoti in za razne druge specialne pravilnike o varnosti pri delu. Zavod za organizacijo dela in proučevanje varnosti pri delu LRS je v letu 1955 imel na razpolago več teh pravilnikov, katerih pa sedaj zopet ni dobiti. V tem pogledu moramo pohvaliti podjetje »Gradis« v Ljubljani, katero je dalo na lastne stroške tiskati v posebni brošuri Splošni pravilnik o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu in specialni pravilnik o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih v gradbeništvu. Vsak delavec tega podjetja dobi pri sprejemu na delo en izvod te brošure. Veliko aktivnost na razmeščanju preventivnih parol in plakatov je opaziti v Papirnici na Kolčevem.

V letu 1956 se je razvila temeljita propaganda za ustanovitev HTZ komisij po predpisih, katere naj bi ustno propagirale v posameznih podjetjih pomen varnosti pri delu. Lahko trdimo, da so v podjetjih, kjer je ta komisija aktivna, delavci že v pretežni večini seznanjeni z nevarnostmi, ki preživijo na posameznika pri delu. Pričakovati je, da bodo te komisije v podjetjih odigrale pomembno vlogo v pogledu propagande na področju varnosti pri delu.

3. Pomanjkanje osebnih zaščitnih sredstev

Ze v uvodnem delu tega poročila je naglašeno, da se stanje na tem področju ni bistveno izpremenilo. Proizvodnja je po eni strani anarhična, po drugi pa pomanjkljiva. Podjetja, ki pridejo v poštev za proizvodnjo teh sredstev, gle-

dajo na to čisto z ekonomske plati ter v večini odrekajo proizvodnjo osebnih zaščitnih sredstev, čeprav imajo za to možnost. Tista podjetja pa, ki so to nalogo prevzela, se pa ne trudijo, da bi bila izdelava ustrezajoča in kvalitetna. Podjetje »Guma« (Sava) v Kranju n. pr. izdeluje gumijaste rokavice, ki so zelo neprimerne, ker je palčnik prekratek, in iz tega razloga žulijo medprstni del roke. Podjetje pa ne pristopi k izboljšanju te izdelave, ker jih lahko prodaja ne glede na ta njihovi nedostatek. Na zahtevo nekega podjetja je podjetje odgovorilo, naj plačajo milijon dinarjev za nov model, nakar bodo izdelavo rokavic izpremenili. Tudi higienski stoli tovarne »Kem« v Lescah so po svoji izdelavi in konstrukciji zelo pomanjkljivi in ne ustrezajo svojemu namenu.

V letu 1956 se je zanimanje za osebna zaščitna sredstva, in to predvsem zaščitne obleke s strani podjetij zelo povečalo. Lahko sicer trdimo, da jih na to ni privedla pozornost za zaščito dela, temveč vse bolj finančna stran, ki daje možnost, da se osebna zaščitna sredstva beležijo na materialne stroške.

Tu naj omenimo, da bi bilo marsikje nepotrebno uporabljati osebna zaščitna sredstva, če bi bil tehnološki postopek oziroma delovno mesto v tem postopku tako urejeno, da bi se s tehničnimi zaščitnimi napravami odstranile nevarnosti za poškodbe oziroma možnosti obolenj. Običajno je pa taka ureditev zvozana z večjimi finančnimi sredstvi, katerih pa podjetja trenutno nimajo na razpolago.

Uporabo raznih mask narekuje največkrat neurejeno odvajanje škodljivega prahu ali škodljivih hlapov z delovnega mesta. Taki primeri so n. pr. v tovarni »Rog« v Ljubljani, v Tovarni kovanega orodja v Kamniku, pri »Ključavničarstvu« v Ljubljani itd. ter je nujno, da zaradi neurejenih ekshaustorskih naprav pri brušenju z naravnim kamnom uporabljajo zaposleni respiratorje. Taki primeri so tudi običajno v kamnolomih in na ostalih mestih, kjer so drobilci kamna nameščeni v takih prostorih, kjer ni urejeno odvajanje prahu, pa je zato treba opremiti tam zaposleno osebo z respiratorjem (kamnolom Kresniške industrije apna).

Mnogo je primerov, ko delovna mesta zahtevajo uporabo osebnega zaščitnega sredstva, delavci pa to odklanjajo, kjer jim je pri delu v oviro prekomerno potenje. To je zaslediti predvsem pri uporabi zaščitnih oblek in obutve. Tako na primer naj bi bili opremljeni s prahodržnimi oblekami delavci pri izvažanju opeke in krožne peči, ki pa ni primerna, ker je delo v njej vroče. Isti primeri so na primer z zaščitnimi delovnimi oblekami proti vlagi, v katerih se pa delavci pri nekoliko večjem gibanju zelo potijo.

Ugotovljeno je, da se krovci pri izvrševanju svojega dela zelo neradi poslužujejo vrvi in varnostnih pasov. Izjavljajo, da jim je to ovira pri delu in da imajo pri uporabi navedenih zaščitnih sredstev obču-

